

tur. Consule Benedictum XIV, Instit. Eccles. 60 §. 5; et Giraldum Exposit. jur. Pontific. par. 2 sect. 136 p. 1011.

(5) Concilium Tridentinum sess. 24 c. 12 de Reform. Pius IV, Const. In Sacrosancta, 102, et Const. Injunctum, 103 Ballar. t. 4 par. 2 p. 201 et 204. Canonici collegiarum Ecclesiarum hujus faciendae professionis nulla lege obstringuntur; sed tamen etiam hi pluribus in locis, vel peculiari lege, vel consuetudine hanc professionem emittunt. Sic in locis, ubi obtinet Concilium Romanum habitum à Benedicto XIII an. 1725, multi sunt, qui ea lege tenentur. Confer Giraldum l. c.

* Novis Concordati art. 18. § final. (tom. 1 pag. 280) praeceptum, ut ad quaelibet beneficia nominati, institutionem, et canonicam collationem à propriis Ordinariis semper et omnino consequi teneantur. Mandatum de immitendo in possessionem, eorum quoque est expedire, etiam respectu dignitatum ac praebendarum, quae Sanctae Sedi citata Conventionione reservantur: Decret. 5 Oct. 1852, R. Nuntio adsent. Ad praebendas nominati, titulum collationis, ac possessionis mandatum, ab Ordinario emanantia, Capitulo exhibere debent; et corporalem, ut ajunt, possessionem ab ipso corpore accipiunt, jurejurando caventes de propriis officiis in iis, quae ipsimet Concordato non opponantur, adimplendis.

38. Illud in primis efficit capta possessio, ut qui eam anni spatio retinuit, is inde dimoveri, aut beneficium alteri, qui illud impetrarit, adscribi nequeat, nisi primum lis pelitorio judicio finita sit. Quod jus constituit Regula 35 Cancellariae, quae vulgo dicitur de *annali possessore*, et quae duabus constat partibus. Nam sancitum est primum, ut qui beneficium impetrat, quod alter per annum tranquillo, et quieto animo retinuit, significare debeat nomen, et gradum possessoris, proferre causam apertam, et perspicuam, propter quam ei retinendi beneficii jus esse negat, temporis, quo in ea possessione versatus est, cursum ostendere; deinde ut intra sex menses possessorem in judicium vocet, et causam intra annum usque ad sententiam persequatur.

(1) Consule Rigantium ad hanc Regul. 35.

39. Est et alia regula de *triennali possessore*, quae inter regulas Cancellariae est 36 numero, atque in re beneficiaria quadragenariae praescriptionis vice fungitur. Ea vero cautum est, ut qui procul à labe vitioque simoniae trienni spatio beneficium obtinuit quovis titulo, etiam *colorato*, ut vocant, is nullis amplius molestiis affici, neque à possessione dimoveri possit, atque omnes ejus beneficii *impetrationes*, quas dicunt, irritae habeantur (1). Quae triennalis possessio ut tantum valeat, peccata esse debet, eaque ut explorata sit, satis est ostendere possessionem, quam quis

revera adeptus est. Nam qui illam semel apprehendit, ac post triennium retinet, in ea semper perseverasse censetur, nisi se-cus ostendatur.

(1) Vide etiam Rigantium ad Regul. 56.

TITULUS XV.

DE CENSIBUS, EXACTIONIBUS ET PROCURATIONIBUS.

1. CENSUS QUID?—2. QUANDO CENSUS AB EPISCOPO CONSTITUATUR?—3. CATHEDRATICUM.—4. SUBSIDIUM CHARITATIVUM.—5. AD 8. PROCURATIO.—9. PORTIO CANONICA.

1.

NON solis aluntur Clerici beneficiorum fructibus, sed et alia habent emolumenta, aliasque obventiones, quibus fruuntur, ut honeste, ac decenter vivant. Eorum quaedam ad Episcopos, quaedam ad ceteros clericos pertinent. Proprii sunt Episcoporum census, quorum nomine hoc loco intelligitur certa vis pecuniae, quae ex redditibus ecclesiasticis solvenda est.

2. Porro Episcopus in Ecclesia recens fundata, et dotata, cum eam consecrat, censum constituere potest, consensu accedente fundatoris (1), vel patrono reservare (2), idemque recte praestat, cum annuente Capitulo, Ecclesiam piis locis concedit, aut subtrahit à jurisdictione sua (3). Generatim tamen aedificata, et consecrata Ecclesia, nefas est aut veterem augere censum, aut novum imponere, nisi primum Apostolicae Sedis venia impetrata sit (4).

(1) Can. 50 c. 18 qu. 2 cap. 16 de censib. exaction. ibique Glossa.

(2) Cap. 22 de Jurepatr.

(3) Cap. 6 de Relig. domib.

(4) Onus, quod etiam mortuo Beneficiario maneat, sine venia Summi Pontificis imponi nequit. Eandem hanc veniam pro onere temporario requiri, tradit Giraldus l. 5 t. 59 sect. 584 p. 597.

3. Praeter censum, alia etiam Episcopi tributa exigunt à clericis, et ecclesiis suae dioceseos, quae tributa, vel ordinaria, vel extraordinaria sunt. Ordinarium tributum est Cathedraliticum, aut Sinodaticum, quod à singulis Ecclesiis quotannis solvitur in signum subjectionis, et honorem cathedrae Episcopalis (1). Penditur in synodo cathedraliticum, unde factum est sy-

nodatici nomen (2), et penduntur duo solidi (3) ab Ecclesiis omnibus, et clericis, qui Episcopo subjecti sunt (4).

(1) Cathedralicum, de quo hoc loco agimus, confundi non debet cum eo munere, tributo, seu pastello, quod olim in ordinatione dari solebat, quodque vehementer improbant Gregorius M. in Synodo Romana t. 5. collect. Harduini col. 497., et Concilium Tridentinum sess. 21 c. 1 de Reform. Hoc quoque interdum dicitur cathedralicum, uti observant Gonzalez in c. Conquerente Offic. ordin. in fin., et Christianis Lupus in Schol. et not. ad canon. Concilior. t. 2 c. 5 p. 59 ed. Ven. 1724. Quæ nominis similitudo quosdam in eum errorem induxit, ut crederent, generatim cathedralicum à sacris canonibus improbari. Verum certà illa pensio, quam proprie cathedralicum dicimus, quæque Episcopo singulis annis persolvitur, non propter ordinationem, sed in subjectionis signum, et honorem cathedræ Episcopalis, numquam à sacris canonibus vetita fuit, imo ejus antiquissimus est, et Ecclesiæ probatus usus. Id testatissimum faciunt Concilium Bracarense II. can. 2, et Toletanum VII. c. 4 t. 5 collect. Harduini col. 326 et 622, ed. Paris., Alexander III. in c. 9 de Censib., Honorius III. in c. 16 de Offic. judic. ordin., Arnoldus Abbas Lubecensis, qui in Chronico Sclavorum l. 5 c. 21 p. 670 inter Scriptores Brunsvic. l. 2 ed. Hanover. 1705. narrat, Hartvicum Archiepiscopum Bremensem, cum gravi premeretur inopia, ex solo cathedralico vitam traduxisse. In concilio Ravennatensi an. 997. can. 2 t. 6 Concil. col. 755 collect. Harduini, sancitum est, ut quovis anno, die S. Vitali sacro, omnes Archiepysyteri censum Episcopo solverent duorum solidorum, atque hunc censum suis-e cathedralicum, ostendit Thomassinus Vet. et nov. eccles. disciplin. par. 3 l. 2 c. 54 n. 5. Mitto cetera monumenta, quæ multa sunt, et ex quibus patet, antiquissimum esse cathedralicum, ac semper sacris canonibus probatum fuisse. Concilium Tridentinum sess. 21 c. 5 de Reform. quamquam novas exactiones Episcopis interdixerit, non ideo sustulit jus cathedralici, modo non in visitatione, ubi quidvis exigi concilium vetuit, sed in synodo, vel alio tempore solvatur; atque ita respondit Sac. Congregatio Concilii; cujus decretum late exornat Fagnanus in c. Conquerente n. 48 et seq. de offic. ordin. et in Cap. Venerabili n. 16 et sed. de Censib. Hinc S. Carolus Borromeus, qui Tridentini concilii decreta diligentissime custodiebat, firmam ratam esse voluit cathedralici solvendi legem. Act. eccles. Mediol. par. 2 p. 546, atque idem constitutum est à Synodo Bituricensi an. 1584 tit. 5 can. 7 t. 10 collect. Harduini col. 1492.

(2) Synodaticum Episcopo, cum diocesim lustrabat, interdum solum patet ex duobus Conciliis Bracarense II., et Toletano VII., quorum paulo ante facta mentio est. Sed fere ubique solvebatur in Synodo, quæ cum plerumque post pascha haberetur, hinc ea solutio quandoque *Paschalis* est appellata, uti monet Cironius Paratit. ad Decret. l. 5 tit. 59 n. 10 t. 1 p. 315 ed. Vindobon. 1761. Sed, ut plurimum, à synodo ea præstatio vocata est synodaticum, interdum etiam dicta Synodus, uti constat ex Concilio Tolosano c. 10 t. 6 par. 1 collect. Harduini col. 1045, atque ex Fulberto Carnotensi Ep. 58 Biblioth. PP. t. 18 p. 18 ed. Lugdun.; quamquam à Synodatico distingui synodus videtur in Indice ms. *beneficiorum Ecclesiæ Constant.* apud Du-Cangium gloss. verb. *Synodaticum*. Cum autem synodaticum in synodo persolvatur, quæri potest, num pendi debeat illis quoque annis, quibus synodus non habetur. Pluries de hac re quæsitum est coram Sac. Congregatione Concilii, eaque semper respondit, cathedralicum, etiam non habita synodo, sin-

gulis annis esse solvendum; et vero in *Amalpitana Cathedralici* 5. Septembr. 1705 et 26 Februar. 1707 et in Cassanen. 21 Mart. 1755 l. 55 decret. p. 526 et l. 57 p. 68 et l. 85 p. 133, nullo habitu respectu ad Synodum, cathedralicum à die adeptæ possessionis Episcopo solvi voluit. Quod idem antea constituerat Synodus Avenionensis an. 1566 c. 11, et altera similiter Avenionensis Synodus habita Alano Episcopo l. 4 Anecdotar. col. 575 c. 11 et 580 c. 15 ed. Paris. 1717, ubi statutum est, ut non solum ejus anni synodaticum, sed etiam *arreragia temporis jam lapsi* Episcopo solverentur. Diuturna tamen, ac legitime inducta consuetudine fieri potest, ut non nisi in synodo cathedralicum persolvatur. Quamquam enim ejus solutionis onus consuetudine prorsus tolli, ac deleri nequeat, ut scilicet semper extet monumentum honoris debitæ cathedræ episcopali, tamen cum hic honor maneat, etiam si illud non solvatur annis singulis, recte à consuetudine induci potest, ut tantum cum Synodus habetur, cathedralicum pendi debeat. Consule Bottum de Synod. p. 5 n. 89 et seq., et Massobrium de Synod. c. 4 dub. 55 et 54.

(3) Duos solidos propter cathedralicum unoquoque anno solvi jubent Concilium Bracarense II., et Toletanum VII. l. c., atque Honorius III. in cit. c. 16 de offic. judic. ordin. Verum cum solidi pretium non semper idem, nec ubique fuerit, uti late inter ceteros ostendunt Jacobus Gothofredus in cod. Theodos. Leg. unic. l. 7 tit. 24 t. 2 p. 459 et seq. et Leg. 4 l. 12 tit. 7 t. 4 p. 597 ed. Lips. 1757, et PP. Maurini in Addit. ad Glossar. Du-Cangii verb. *Solidus*; cum item incertum sit, aureus ne, argenteus esset, et quanti valeret solidus Lucensis, quem memorat Honorius III. in cit. c. 16, hinc quæsitum est, quæ nunc propter cathedralicum moneta pendenda sit. Synodus Romana habita anno 1725 à Benedicto XIII. singulis solidis pretium attribuit unius aurei monetæ Romanæ, et ideo propter cathedralicum solvi jubet viginti julios ejusdem monetæ, quamquam non integri solidi à singulis beneficiariis pendendi sint, sed ratione habita redituum beneficiorum, servatque modo, qui in ea Synodo constitutus est. Verum provinciale hoc concilium tantum in Romana provincia legem facit. Itaque cum nihil certi ea de re sit à Jure constitutum, ex receptis populorum moribus, et locorum consuetudine cathedralicum Episcopo solvendum æstinandum est.

(4) Pendendum est cathedralicum à quibuscumque parochis, beneficiariis, et Ecclesiis sæcularibus, non item regularibus, quæ monasteriis conjunctæ sunt, et in quibus Regulares divina officia peragunt. Nam hæ solvendi cathedralici onere non tenentur can. Inter cetera § c. 10 qu. 5 et can. Quam sit c. 13 q. 2. Sodalitia vero laicorum, quæ confraternitates dicuntur, Episcopi auctoritate instituta, si propriam habeant Ecclesiam, non item si tantum capellam, aut altare in aliena Ecclesia habeant, cathedralicum pendere oportere, respondit Sac. Congregatio Concilii in *Firmana Cathedralici* 24 Jul. 1754 et in *Urbevatana Cathedral.* 20 Mart. 1745 Similiter in *Maceraten. Cathedralici*, 29 April. 1751. definitum est, ex omnibus quotquot sunt beneficiis, etiam simplicibus, solvendum esse cathedralicum, exceptis tantum capellaniis laicalibus, et ad nutum amovilibus. Quod si plures clerici, qui uni, et eidem Ecclesiæ addicti sunt, communem habeant massam, non singuli discretam, atque distinctam præbendam, unum tantum ex ea massa cathedralicum esse solvendum, statuit Concilium Romanum anni 1725 tit. 8 c. 4.

4. Extraordinarium tributum est subsidium charitativum, scilicet pensio, quam Episcopus charitatis nomine exigit à cle-

ricis, et ecclesiis sibi subjectis (1), ad periculum aliquod depellendum, gravemque necessitatem evitandam (2). Justa autem, et gravis causa requiritur, ac præterea capituli consensu opus est, ut recte hoc subsidium ab Episcopo indicatur (3). Sed nunc, saltem in Italia, jus viget ab Innocentio XI. constitutum, quo sancitum est, ut semel tantum Episcopus, videlicet in primo ingressu suo, hoc subsidium exigat, et vero tantum accipiat, quantum antea per annos quadraginta dari consuevit (4). Quare si qua postea gravis exoriatur causa, quæ subsidium flagitet, Sedis Apostolicæ venia opus est (5).

(1) Subsidium hoc, uti etiam cathedralicum, ex lege diœcesana procedit, et ideo Regulares, ac ceteri, qui exempti sunt, illius solvendi onere non tenentur, uti ostendit Giralduus Exposit. Jur. Pontific. part. 1. 5 decretal. sect. 585 p. 597.

(2) Concilium Lateranense III., can. 4, t. 6 par. 2. Concil. col. 1675 collect. Harduini c. 16 de Offic. judic. ordin.

(3) Cap. 6 de Censib. exaction. Consule Giralduum l. c.

(4) Innocentius XI., Const. 42 §. 40 Bullar. t. 8 p. 61. Vide eundem Giralduum loc. mox. cit.

(5) Confer Gaudentium t. 4 de Visit. Prælat. eccles. dist. 6 n. 18.

Multis, ac non levibus, ex Apostol. concessionibus, oneribus submissa olim Eccles. Hisp. bona, ut ex *Nov. Recop. legg. apparet*. V. maxime ea de re lib. 1 tit. 24. «de la mesada y media-anata eclesiástica» et 25 «del fondo pio benefical» quas et alias similes exactiones, ut et subsidia à Pontificibus imposita, locum non habere in præsentii talium bonorum statu, omnibus notum est. Confer de hac tom. 1 p. 92.

5. Pertinet quoque ad Episcopum procuratio, quæ ei tribuitur alimentorum nomine, cum diœcesim visitat (1). Debent enim Episcopi singulis annis, vel per se ipsos, vel legitime impediti, per vicarium generalem, aliumve virum idoneum, diœcesim visitare, totumque negotium saltem intra biennium absolvere, cum ita late patet diœcesis, ut uno anno universa lustrari non possit. Quo in munere curandum est diligenter, ut ubique Christiana religio integra observetur, pravique emendentur mores, et quidquid mali irrepserit, avertatur (2).

(1) Cap. 6 et 25 de Censib. exaction.

(2) Concilium Tridentinum sess. 24 c. 5 de Reform.

6. Cum autem æquum sit visitationem fieri sumptibus eorum, qui visitantur, inducta est procuratio, quæ comprehendit hospitium, alimenta, cetera necessaria (1), aut etiam certam vim pecuniæ, quæ nunc sponte data, illorum loco accipi potest;

modo sit una procuratio, cum plura eadem die loca lustrata sunt (2). Cavendum vero est Episcopis, ne inutilibus sumptibus graves sint Ecclesiis, quas visitant, et ideo modesto comitatu contenti esse debent (3), et si pluries intra annum eandem Ecclesiam visitaverint, non nisi unam procurationem accipiant (4).

(1) Cap. 6 et 25 de Censib. exaction.—Syn. Tolet. an. 1565. Act. 2 Ref. cap. 7.

(2) Cap. 2 et 5 de Censib. in 6. Ita à Bonifacio VIII. abrogatum est jus antiquum in cap. 1 eod., quod procurationis causa pecuniam accipere vetabat. Eadem hæc optio dandi pecuniam loco victualium permissa est à Concilio Tridentino sess. 24 c. 5 de Reform.

(3) Concilium Lateranense in cap. 6 de Censib. exact. præfinit numerum equorum, quibus Episcopi diœcesim visitantes pro suo comitatu uti possunt; sed eo nunc indiscriminatim uti nequeunt, quod recte monet Giralduus Exposit. Jur. Pontific. par. 1. 5 tit. 59. Decret. sect. 585 p. 596. Synodus Tridentina sess. 24 c. 5 de Reform. generatim statuit, ut Episcopi modesto equitatu, et famulatu contenti visitationem quam celerrime expediant. Et licet definitus non sit evectio numerus, ac dierum numerus, intra quem visitationem perficere oportet, tamen Sac. Congregatio Concilii id totum visitantium conscientie, et prudentie reliquit, uti ostendit ipse Giralduus l. c.

(4) Consule Benedictum XIV. de Synod. diœces. l. 40 c. 10 §. 6.

(N. S. Syn. Bracar. II., Can. 2, post taxatam Episcopi duorum solidorum procurationem, hæc subjunxit: «Et Parochiales Clerici servili opere in aliquibus operibus Episcopis servire non cogantur, quia scriptum est: *Neque ut dominantes in clero.*» Syn. Tolet. III. Can. 20. «Cognovimus Episcopos per Parochias suas non sacerdotaliter, sed crudeliter desævire, et dum scriptum est: *Forma estote gregis, neque dominantes in Clero;* exactiones Diœcesi suæ, vel damna infligunt; ideoque... alia, quæ lucusque præsumpta sunt, denegentur: hoc est, neque in angariis Presbyteros, et Diaconos, neque in aliquibus fatigent indictionibus, ne videantur in Ecclesia Dei exactores potius, quam Dei Pontifices nominari.» Syn. Tolet. VII. Can. 4 hæc refert: «Inter cetera, quæ communi consensu nos conferre competenter oportuit, querimonias etiam Parochialium Presbyterorum Gallicie Provincie solertissime decernere decuit, quas contra Pontificum suorum rapacitates necessitas (ut comperimus) tandem compulsi in publicum examen deferri. Hi enim Pontifices... indiscreto moderamine Parochianas Ecclesias prægravantes, dum in exactionibus superflui frequenter existunt, pæne usque ad exinanitionem... quasdam Basilicas perduxisse probantur.» Quas inter abusiones ita coacta fuit indulgenter providere: «Quum Episcopus Diœcesim visitat, nulli præ multitudine onerosus existat, nec unquam quinquagenarium numerum evectiois excedat, aut amplius quam una die per unamquamque Basilicam remorandi licentiam habeat.» Toletana statuta alicui forte offensionem erunt, quippe quæ nimium Visitatoribus indulgeant; at recte hic ad rem animadvertit Thomassinus *Part. 2 Lib. 5 cap. 30 n. 5*, simili Lateranensi Canone, non multum quidem exigi, sed multum recidit: tum damnari quidem quod prohibetur; at non statim, quod toleratur, probari; præsertim quum ibidem, et Episcoporum, qui modestiori comitatu uti consueverint, mos retinendus decernatur, et statutum illud tanquam gravi morbo pro temporis ratione abhibitum lenimen, tolerantie uni, et indulgen-

tiae tribuatur, et demum in pauperibus Parœciis, ea omnino tenenda præscribatur mensura, ut Episcopi visitantes, iisdem nec oneri sint, nec offendiculo.—Hoc profecto moderamen adhiberi voluit ab Episcopis Alphonsus Noster *Leg. 2 Tit. 22 Partit. 1.*

Postremo, illud hic iuvat subnectere, nimirum consuevisse Episcopos Diœceses visitantes suas, regios sibi adsciscere ministros, *Missos dominicos* sic dictos, ut fideles enormium criminum reos, vel invitos publicæ pœnitentiæ subjicerent, vel etiam pœnis corporalibus addicerent; tum ut quæ corrigi oporteret, facilius corrigerentur: *Syn. Mogunt. cap. 20: Hincmarus Rem. Tom. 2 pag. 151: Thomass. P. 2 Lib. 2 cap. 79.* Quod ad imminutionem, vel usurpationem Ecclesiasticæ potestatis factum non est; sed tantummodo, ut Episcopalia decreta facilius exsequerentur. Id quod et ipsi Reges diserte fassi sunt: *Lib. 2 Capit. cap. 17. Ut si quos* (verba sunt *Syn. Arel. an. 815 cap. 17*) *Sacerdotalis admonitio non flecteret ad justitiam, Regalis potestas ab improbitate reduceret ad pietatem, et obedientiam.*

7. Danda est procuratio, non solum Episcopo, aut alteri, qui ejus loco diœcesim lustrat, sed etiam vicario capitulari, cui post annum à die postremo habitæ visitationis, diœcesim visitare licet (1); et datur ab omnibus, qui visitantur non tamen ab Ecclesiis civitatis, in qua Episcopus assidue commoratur (2), neque item ex privatis oratoriis, quæ in monachorum grangiis sita sunt (3). Subsunt autem Episcopi visitationi Ecclesiæ omnes, etiam exemptæ, atque etiam regulares, quæ conjunctam habent curam animarum (4); itemque commendata monasteria, etiam Abbatiae, Prioratus, Præposituræ, ubi non viget observantia regularis; præterea beneficia tam curata, quam non curata, sæcularia et regularia, qualitercumque commendata, etiam exempta (5); Parochiales annexæ Ordini Hierosolymitano (6); hospitalia, nisi sub immediata Regum protectione sint (7). Nam quæ Episcopus ordinario jure visitare non potest, qualia sunt loca exempta, ea visitat jure delegato.

(1) Vide Benedictum XIV, loc. mox indicat.

(2) Consule Fagnanum ad c. 15 de Censib. exaction. et Giraldum Exposit. Jur. Pontific. par. 11. 5. Decretal. tit. 59 pag. 405.

(3) Cap. 27 de Censib. exaction. Quæ decretalis consensu omnium interpretum Juris Canonici, ad quæcumque privata oratoria traducitur, uti testatur Fagnanus in cit. cap. 17.

(4) Concilium Tridentinum sess. 25 de Regul. c. 11, Gregorius XV Constit. *Inscrutabili* 50 §. 4. Bullar. t. 5 par. 5 p. 4.

(5) Concilium Tridentinum sess. 7 c. 8 et sess. 21 c. 3 de Reform. Vide etiam ea de re decretum *Ut in parvis* 184. Innocentii X, Bullar. t. 6. par. 5 p. 270.

(6) S. Pius V. Constit. *Exposit* 187. Bullar. par. 5. t. 4 pag. 180.

(7) Concilium Tridentinum sess. 22 c. 3 de Reform.

8. Visitantur etiam ab Episcopo quotannis monasteria mo-

nialium (1); sed tunc nullam ipse procurationem accipit, nisi quod in earum Ecclesiis beneficium sit (2).

(1) Clement. 2 de Stat. monachor. Concilium Tridentinum sess. 25 c. 9 de Regul. Late hoc argumentum persequitur Giraldus Exposit. Jur. Pontific. par. 11. 5. Decret. tit. 55 sess. 562 p. 572 et seq.

(2) Sacr. Congregatio Concilii in Volaterranâ 12 Novembr. 1658 l. 16 Decretor. p. 106.

9. Denique Episcopus jure Decretalium habet portionem canonicam, scilicet, quartam partem earum rerum, quæ Ecclesiæ, aut alii pio loco relinquuntur (1). Sed hodie fere ubique hæc portio consuetudine sublata est, cum non amplius Episcopi gravi illa premantur inopia, cujus gratia initio ea concessa fuit. Si qua tamen regio est, in qua portio canonica adhuc oblinet, non eam pendunt loca pia, et monasteria exempta, quoniam sublata sunt lege diœcesana, unde illa procedit (2); neque penditur ex piis legatis, quæ pro anniversario, pro Ecclesiæ fabrica, ceterisque similibus relicta sunt (3).

(1) Cap. 14 de Testam.

(2) Consule Giraldum l. c. tit. 27 sect. 481 p. 515.

(3) Cap. 20 de Testam.

TITULUS XVI.

DE DECIMIS.

1. CLERICORUM OBVENTIONES, ET EMOLUMENTA.—2. DECIMÆ QVO JURE APUD CHRISTIANOS DEBITÆ?—3. QUANDO SOLVI CEPTE?—4. PRÆDIALES, PERSONALES, MIXTÆ.—5. EARUM DISCRIMEN.—6. CONSUETUDO PRÆSERTIM IN DECIMIS SPECTANDA.—7. CUI SOLVENDÆ DECIMÆ?—8. DECIMÆ AN A LAICIS ACCIPI POSSINT?—9. A QUIBUS SOLVENDÆ DECIMÆ?

1.

NUNC ad ea transgredimur, quæ ceterorum clericorum propria sunt; et huc spectant decimæ, primitiæ, oblationes, quotidianæ distributiones, quæ ordinariæ, quæque extraordinariæ vocantur, voluntariæ denique, et honorariæ largitiones pro benedictionibus, sacrificiis, sacramentis, aliisque bonis Christiano populo tribuendis. Non omnibus quidem omnes clerici fruuntur, sed alii aliis pro emolumentorum, clericorumque discrimine.

2. Apud Hebræos Levitis, et Sacerdotibus Divina lege debitas fuisse decimas, hoc est, decimam partem fructuum terræ, et